

Váradi Szilvia¹: A szerződésekre alkalmazandó jog egységesítése az Európai Unió dimenziójában – avagy a „Róma I. rendelet” megalkotásának folyamata

Debreceni Jogi Műhely, 2008. évi (V. évfolyam) 1. szám, Különszám (2008. január)

Bevezetés

A nemzetközi magánjog közösségi szintű egységesítése iránti igény nem újonnan merült fel napjainkban.

Már 1960-as évek végén a „Brüsszeli Egyezmény”² létrehozásával egyidejűleg világossá vált, hogy az akkor még Európai Gazdasági Közösség tagállamaiban létező eltérő jogi környezet torzító hatását nem képes orvosolni csupán a Közösségen belüli egységes joghatósági rendszer. Amíg a nemzetközi elemet tartalmazó jogeseteket az egyes tagállami fórumok nem azonos jog szerint bírálják el, addig párhuzamos joghatóság esetén felvetődhet a „forum shopping” lehetősége. Fennáll tehát annak a veszélye, hogy nem azért választja az egyik fél valamely tagállam bíróságát, mert az tudna a leginkább megfelelően és igazságosan határozni az ügyben, hanem mert a fél számára ez a bíróság a legkedvezőbb jogot alkalmazná.

Ennek elkerülése érdekében a nemzetközi magánjog európai szintű harmonizálása, egységesítése vált szükségessé. (Kezdetben a teljes kötelmi jog egységesítése volt a cél, azonban a Közösségek első kibővülésekor látszott, hogy a szerződések kollíziós szabályaiban lehet első körben megállapodni.)

Ennek a folyamatnak a jelentős és az egyik legsikeresebb eredménye a határokon átnyúló szerződéses kapcsolatokra alkalmazandó jogról szóló „Római Egyezmény”³, amelyet 1980. június 19-én írtak alá az EGK tagállamai.

Jelen tanulmányban ezen egyezményvel kapcsolatos további fejleményeket kívánom bemutatni.

A szabályozás alapja és előzményei

A Római Egyezmény 1991. április 1-je óta van hatályban az azt ratifikáló EGK tagállamokban.⁴ Ez idő alatt mind alkalmazásának előnyeire, mind hátrányaira fényt derített a gyakorlat és a szakirodalom, európai és nemzetközi vonatkozásban egyaránt.⁵

Éppen ezért a kilencvenes évektől kezdve egyre többször került szóba az egyezmény modernizációja a közösségi jogalkotási folyamatok tervezése során is. Az Európai Bizottság szorgalmazta az ehhez kapcsolódó kutatómunkák létrejöttét, azokat anyagi támogatásban is részesítette.⁶

Fontos hangsúlyozni, hogy az Európai Unió kollíziós szabályai nem nevezhetők klasszikus nemzetközi jellegű szabályoknak, mivel egy regionális gazdasági és politikai integráció céljait szolgálják. Az alkalmazott eszköz ezért a jogegységesítés és a jogharmonizáció lehet.

Témánk szempontjából a jogegységesítés releváns, amely során a cél, hogy a kollíziós szabályok minden tagállamban egységesek legyenek, tehát azonos tényállás mellett ugyanarra a jogrendszerre utaljanak. Ezzel az alkalmazandó jog kiszámíthatósága, előre láthatósága, a jogbiztonság is megvalósul. Ez a törekvés immáron tendenciaszerűen jelenik meg abban, hogy az EU napjainkban nem nemzetközi egyezmények formájában, hanem másodlagos jogforrásokban, rendeletben kívánja egységesíteni a tagállamok nemzetközi magánjogát.

Mindezt az teszi lehetővé, hogy az 1999. május 1-jén hatályba lépett *Amszterdami Szerződéssel* sor került a tagállamok közötti bel- és igazságügyi együttműködés joganyagának egy bizonyos részének a közösségi jogba való beillesztésére.⁷ A jogalap az EK Szerződés 61. cikk c. pontja, amelynek hatálya alá tartoznak ettől kezdve a kollíziós szabályok, a 65. cikk b. pontjával összhangban.

Ennek értelmében: „A ... polgári ügyekben folytatott igazságügyi együttműködés terén a belső piac kielégítő működéséhez szükséges, a 67. cikk szerint meghozott intézkedések többek között előírják: b, a kollízió és a hatásköri összeütközés területén a tagállami szabályok harmonizálásának elősegítését.” Az EK Szerződés Nizzai Szerződéssel módosított 67. cikke az együtt döntési eljárást jelöli meg az elfogadás formájaként.

Ellenérvként merülhet fel az a momentum, hogy az Amszterdami Szerződéshez csatolt, a szubszidiaritás és az arányosság elvének alkalmazásáról szóló *jegyzőkönyv* (6) bekezdése szerint „egyenlő dolgokban inkább az irányelveket kell előnyben részesíteni a rendeletekkel szemben”.

A rendeletben történő szabályozás indoka egyrésztől, hogy többoldalú egyezmény esetében – mint amilyen a Római Egyezmény is – időigényes tárgyalásokon keresztül lehetne a modernizációt megvalósítani. A rendeleti szabályozással a nemzetközi szerződés mivoltából fakadó korlátokat is ki lehet iktatni.

Másrésztől a szabályozás tárgya az alkalmazandó jog, amelyre vonatkozóan egységes, pontos és feltétel nélküli szabályokat kell megfogalmazni. Fontos, hogy ezek átültetése tekintetében a tagállamok ne rendelkezzenek mérlegelési jogkörrel, mivel így ki lehet küszöbölni a későbbi differenciálódást, valóban megvalósítható a szabályok kívánt egységessége, ezáltal erősíthető a jogbiztonság.

Mivel a tagállamok nem tudják maguk megfelelően egységesíteni a szóban forgó szabályokat, ezért ez az intézkedés hatása miatt közösségi szinten jobban megvalósítható, így a szubszidiaritás elvével összhangban áll. (Ugyanakkor azzal, hogy nem a szerződéses anyagi jog, hanem a kollíziós szabályok harmonizálását tűzte ki célul, így az arányosság elvét is figyelembe veszi.)

A jogalapot megteremtették tehát az Amszterdami Szerződésben. Emellett a Tanács és a Bizottság még 1998-ban elfogadott *bécsi cselekvési terv*⁸ hangsúlyozta, milyen lényeges a kollíziós szabályok egységesítése. A 40. pont (c) bekezdésében található célkitűzés, vizsgálják meg a közösségi jogszabállyá való átalakítás lehetőségét.

A 2000-ben elfogadott *kölcsönös elismerési programban*⁹ kiemelték, hogy a kollíziós szabályok egységesítésére irányuló intézkedések egyben kísérő intézkedései a kölcsönös elismerés elve végrehajtásához.

Ebbe a folyamatba illeszthető be az ún. „Brüsszel I.” rendelet¹⁰ megalkotása is, amely a tagállamok közötti kapcsolatokban az 1968-as Egyezmény helyébe lépett (Dánia kivételével). A folyamat következő állomásaként 2002-ben az Európai Bizottság kiadott egy *Zöld Könyvet*.¹¹ Célja az volt, hogy konkrét kérdéseket feltéve megismerje a tagállamok, tagjelölt országok álláspontját, a további lépéseket, pedig ez alapján irányozzák elő.¹²

A Zöld Könyv 2. pontja azt a kérdést boncolgatta, hogy az 1980. évi Római Egyezményt célszerű lenne-e közösségi jogi eszközzé, tehát rendeletté vagy irányelvvé átalakítani. A 3. pont alatti kérdés, hogy szükség van-e és milyen módon az egyezmény szabályainak modernizációjára. A további rész az egyes cikkek felülvizsgálatát indokoltá tevő körülményeket vizsgálja, a jelenleg hatályos szöveggel kapcsolatos nehézségek feltárását kísérli meg, megoldási javaslatokat vet fel és ennek tükrében a megválaszolásra váró kérdéseket.

A konzultációs folyamat 2004. január 1-jén nyilvános meghallgatással kezdődött. A Bizottsághoz a kormányoktól, egyetemektől, jogászoktól, valamint a gazdasági élet szereplőitől mintegy 80 válasz¹³ érkezett be. Ebben a nagy többség helyeselte a rendeletté alakítást, hangsúlyozták viszont a modernizáció szükségességét.

Ezt tovább erősítette a 2004. november 5-i Európai Tanács fémjelezte *Hágai Program*¹⁴, amely emlékeztetett arra, hogy a megkezdett folyamatot¹⁵ – a Róma I. rendelet megalkotását – „tevékenyen” lendületben kell tartani. Az Európai Parlament, valamint az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság (továbbiakban EGSZB) is támogatta véleményében az elgondolást.

2005. februárjára készült el az előzetes tervezet; ugyanakkor mivel nem új szabályozásról van szó, így formális hatásvizsgálatot nem folytatott le a Bizottság.

Mindezek eredményeként a Bizottság 2005. december 15-én elfogadta a parlamenti és tanácsi rendeletre irányuló *javaslatot a szerződéses kötelezettségekre alkalmazandó jogról*¹⁶ (ún. Róma I. rendelet). A javaslat megszövegezésekor az egyes módosítások kapcsán figyelembe vették a konzultáció eredményeit is. A továbbiakban a legfontosabb változások kerülnek röviden bemutatásra.

A „Róma I.” rendelet kialakítása

A kitűzött cél a meglévő szabályok korszerűsítése és az egyezménynek közösségi jogszabállyá történő átalakítása.

A jogegységesítés tehát immár nem nemzetközi jogi egyezmény útján történik, hanem lehetőség van közösségi jogforrás szintjén (Európai Unió másodlagos jogaként) szabályozni ezt a területet. Ezért a két szabályozási eszköz közötti különbség kiküszöbölése végett ki kell venni a szabályozásból a szerződő felek lehetőségét arra, hogy fenntartásokkal éljenek (a korábbi 22. cikk). Ez az opció egy nemzetközi szerződésben biztosítható, viszont egy egységesítésre irányuló rendeletben való megtartása a kitűzött cél sikerét veszélyeztetné.

Ilyenfajta különbség miatt kerül kizárásra, hogy a tagállamok az értesítési eljárás után új kollíziós szabályokat fogadjanak el (23. cikk), valamint a korlátozott időbeli hatály (a korábbi 33. cikk). Ezért az Egyezményhez csatolt jegyzőkönyvek is – amelyek az Európai Bíróság értelmezéséről szólnak – immár aktualitásukat veszítik.

A Róma I. rendelet (a továbbiakban: Rendelet) a szerződéses kötelmi viszonyok kollíziós jogát kívánja szabályozni a polgári és kereskedelmi jog terén. A jogalkotó ennek megfelelően visszanyúlhat a polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló rendeletben használt terminológiára, (amely megtalálható a Róma II. rendelet javaslatában is), mivel az biztos tartalommal rendelkezik.

Ebből adódik, hogy az adójogi, vámjogi és közigazgatási jogi ügyek nem tartoznak ide. Mivel a Rendelet nem kívánja a teljes magánjogi kollíziós jogot szabályozni, ezért bizonyos területeket kivesznek a tárgyi hatály alól, például családi, tartási viszonyok, vagyoni helyzet, házassági, örökösödési és végrendeleti ügyek. Továbbá a módosítás kiemeli, hogy a választottbírói megállapodások nem tartoznak a Rendelet hatálya alá, mivel az már közösségi szinten megfelelő szabályozást nyert.

A Rendelet az alkalmazandó jog tekintetében nem tesz különbséget, hogy tagállam vagy harmadik ország jogáról van-e szó, így harmadik ország joga is választható. A jogrendszerek hátrányos megkülönböztetését tehát elutasítja. A Rendelet szerint is a felek által választott jog az elsődleges¹⁷, messzemenőig biztosítja a szerződési szabadság elvének érvényesülését, ugyanakkor fontos, hogy a felek feltételezett akarata helyett – amely bizonytalansághoz vezethet – a bírák csakis a tényleges hallgatólagos akaratot vegyék figyelembe. Ennek megállapításához szintén támpontokat kell adni a Rendeletben.

Lehetőség van továbbá nem nemzeti, hanem például UNIDROIT elveknek, az európai szerződéses jog elveinek vagy akár egy jövőbeni közösségi jogi eszköznek a választására is. Megtiltja azonban a nem kellően pontos szabályok alkalmazását, valamint az olyan magánkodifikációkét, amelyeket a közösség nem ismerne el kellőképpen.

A 3. cikk (3) bekezdése az utólagos jogválasztást teszi lehetővé, ez azonban a fogyasztói szerződések esetében problémás lehet, ezért célszerű lenne ezen szerződések esetében a jogvita létrejöttét követően biztosítani az utólagos jogválasztást.

A javasolt Rendelet 3. cikkének (5) bekezdése a közösségi jog megkerülésének megelőzését kívánja elérni.

A jogválasztás hiányában alkalmazandó jog esetében (4. cikk) a korábbi vélelmeket rögzített szabályokká alakították a javaslatban, amellyel a jogbiztonságot kívánják erősíteni, ugyanakkor felmerül a kérdés, nem túlzottan merev kapcsolódási szabályokat fektettek-e le mindezzel. Félő, hogy ez a merev, rugalmatlan szabályozás éppen a jogbiztonság rovására fog hatni, mivel nem szakszerű megoldást eredményez a követése.

A javaslat 7. cikke a képviselő által kötött szerződésekre vonatkozó szabályokat tartalmazza, amelynek nagy hiányossága, hogy a három jogviszonyból csupán kettőre állapít meg rendelkezéseket, a képviselt személy és a harmadik személy közötti viszonyra azonban nem. Ez komoly hiányosság, amely azzal magyarázható, hogy nem sikerült a tagállamoknak megállapodniuk az erre vonatkozó rendelkezésekben.

A 8. cikk a kötelező nemzeti rendelkezések kapcsán az *Arblade* ítéletben megfogalmazottakat kívánja átvinni, miszerint „az a tény, hogy a nemzeti jogszabályok a rendészeti és biztonsági törvények kategóriájához tartoznak, nem mentesíti azokat a Szerződés rendelkezései betartásának követelménye alól: az ilyen nemzeti jogszabályok alapjául szolgáló indokokat a közösségi jog csak a közösségi szabadságok alól a Szerződés által előírt kivételek címén veheti figyelembe.”¹⁸

Ebben a cikkben szerepelnek azok a fogódzók is, amelyeket a bíró figyelembe vehet annak eldöntésekor, hogy alkalmazza-e valamely másik tagállam kötelező rendelkezéseit. A Zöld Könyvre adott válaszok alapján kikristályosodott, hogy melyek azok a határozatok, amelyekben alkalmazták a külföldi kötelező rendelkezések fogalmát.

A jogok és kötelezettségek szerződéses átszállása hasonló gazdasági funkciót tölt be, így ezentúl ugyanazon cikk szabályozza őket, illetve külön cikk vonatkozik azok jogszabály alapján történő átszállására.

További fontos újítás, hogy a jogi személyek szokásos tartózkodási helye esetében – amely sokszor nem eléggé egyértelmű – a központi ügyvezetés helyének meghatározásával tisztázza a kételyeket.

A javaslat világossá teszi a közösségi jog más rendelkezéseivel való kapcsolatot (22. cikk). Az a) pont azon másodlagos közösségi jogi aktusok különös kollíziós szabályaira utal, melyeket a javaslat I. melléklete sorol fel. A b) pont azon választható jogi eszközzel való koherenciát kívánja biztosítani, melyet az „európai szerződéses jog” keretében lehetne kidolgozni. A c) pont a javasolt Rendelet és azon szabályok közötti kapcsolatot biztosítja, melyek célja a belső piac megfelelő működésének elősegítése. Ez utóbbi pontot egyes vélemények szerint ki kellene venni a szabályozásból.¹⁹

A fennálló nemzetközi egyezményekkel való kapcsolat terén javasolt módosítások (23. cikk) célja, hogy egyensúlyt alakítsanak ki a tagállamok nemzetközi kötelezettségeinek betartása, valamint a ténylegesen a jog érvényesülésén alapuló európai térség célkitűzése között. További célkitűzés a hatályos jogrendszer átláthatóságának javítása azon egyezmények közzétételével, melyeknek a tagállamok részesei.

A (2) bekezdés tartalmazza az elvi szabályt, mely szerint a hatályban lévő nemzetközi egyezmények elsőbbséget élveznek a javasolt Rendelettel szemben. Bevezet azonban egy kivételt arra az esetre, amikor valamennyi tényállási elem a szerződéskötés időpontjában egy vagy több tagállamhoz kapcsolódik. (Két párhuzamos szabályozás egymás mellett létezése – az egyezmények szabályainak alkalmazása az azokat ratifikáló tagállamok vonatkozásában, valamint a javasolt Rendelet szabályainak alkalmazása a többi tagállam vonatkozásában – ellentétes lenne a belső piac megfelelő működésének követelményével. A (3) cikk kifejezetten az új tagállamok közötti kétoldalú egyezményekre vonatkozik.)

A Rendeletre irányuló javaslattal kapcsolatos főbb vitapontok

Az egyik ilyen vitás pont, hogy a Rendelet-tervezet 3. cikk (1) bekezdésének harmadik fordulója egy olyan vélelmet vezetne be, amely a felek joghatósági kikötéséből arra következtet, hogy a felek a bíróság országának jogában akartak megállapodni. Ebben a fórum és a fórum jogának összekapcsolása iránti törekvés jelenik meg, amely azonban a felek akaratának sérüléséhez vezethet. Célszerűbb lenne kiegészítő szabályként bevenni ezt a szabályozásba.

A 4. cikkben a különböző szerződéskategóriák esetében a g, és a h, pont bizonyult vitásnak. Ezek a *franchise* és az *értékesítési szerződésre* vonatkozó szabályok. A vita oka, hogy a tagállamokban eltérő gyakorlat létezik elsősorban a jellemző szolgáltatás meghatározása tekintetében. Végül azt a megoldást választották, hogy a franchise átvevőt és értékesítőt részesíti védelemben mint gyengébb felet. Továbbá éppen ez a cikk osztotta meg a véleményezőket – így az EGSZB álláspontját – abban a tekintetben, hogy a merevnek tűnő szabályozást újra kellene gondolni.

További vitás kérdés a *fogyasztói szerződések* esetében, hogy biztosítható-e jogválasztás lehetősége, avagy kizárólag a fogyasztó szokásos tartózkodási helye legyen mérvadó. Az előbbi megoldás kedvezőbb lenne a fogyasztóra nézve is.

Célszerű lenne a *munkaszerződések* esetében annak pontosítása, hogy mit takar a munka „ideiglenes” elvégzése egy másik országban, erre precíz definíció kellene.

A javaslat 7. cikke a *képviselő által kötött szerződésekre* vonatkozó szabályokat tartalmazza, amelynek nagy hiányossága, hogy a három jogviszonyból csupán kettőre állapít meg rendelkezéseket, a képviselt személy és a harmadik személy közötti viszonyra azonban nem. Ez komoly hiányosság, amely azzal magyarázható, hogy nem sikerült a tagállamoknak megállapodniuk az erre vonatkozó rendelkezésekben.

Újdonság lehet a szabályozásban az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2004-ben már felvetett javaslata. Ez az ún. *opcionális eszköz* egy a felek által választható *közösségi polgári jogi rendszer*, amelyről jelenleg is vita folyik. Egy szupranacionális jogrend lenne, amelyben a felek valóban egységes európai szerződésmintákat használhatnának, valamint nagy előrelépés lenne az egységes piac szempontjából is. Ez a Rendelet lehetne az ehhez vezető út kezdete.

A jelenlegi fejlemények

2006. február 24-én a Tanács arról határozott, hogy az EK Szerződés 262. cikkében kínált lehetőséget felhasználva kikéri az EGSZB véleményét a javaslattal kapcsolatban. A véleményben²⁰ az EGSZB ösztönözte a Bizottságot, hogy vegye figyelembe az általa javasolt változtatásokat, és emellett a lehető leghamarabb valósítsa meg tervét, hogy a Rendelet hatályba léphessen. Továbbá kiemelte, a szóban forgó Rendelet a „Róma II.” rendelettel közösen azt eredményezi, hogy az Unió a kötelmi jog terén először (messzemenően) zárt kollíziós jogi rendszerrel fog rendelkezni.

Írország csatlakozását a Rendelethez örömmel nyugtázta, azonban az Egyesült Királyság távolmaradását sajnálatosnak minősítette. Emellett Dániában addig nem lesz a Rendelet hatályos, amíg nem emeli át a belső jogba a rendelet szabályait, vagy nem szünetlik megállapodás Dánia és a Közösség között a hatályra vonatkozóan.

Ezt a problémát azért hangsúlyozza, mivel különbségek adódhatnak abból kifolyólag, hogy a Rendelet nem minden tagállamban lép hatályba és így egyes tagállamok továbbra is az egyezmény szabályait alkalmazzák. Az Egyezmény és a Rendelet tartalmilag eltérnek egymástól. Így a Rendeletnek a kollíziós jog európai szintű egységesítésére irányuló célját egyes államok távolmaradása megghiúsítaná. Ez a Közösségen belül nehezen elfogadható fejlemény lenne, ezért az EGSZB a Bizottságot ösztönözi a helyzet megoldására.

Az EGSZB az egyes cikkeket véleményezve bizonyos változtatásokat javasolt a tervezet szövegében és megoldásaiban. Leginkább kritikusan a fent említett 22. cikk c, pontjával kapcsolatban lépett fel, amelynek alkalmazása álláspontja szerint problémás.

A Róma I. rendelettel kapcsolatos tárgyalások 2006. októberében még a munkacsoportok szintjén zajlottak, azóta a Tanács és az Európai Parlament előtt folynak az egyeztetések.

Összegzés

Az elmondottakból kitűnik, hogy folyamatosan halad a munka a Rendelet kialakítása tekintetében. Elődjét, a Római Egyezményt alkotói komoly kompromisszum produktumának tekintették, nincs ez másként a Róma I. rendelet kapcsolatban sem. Noha nem új szabályozásról, hanem már meglévő szabályok korszerűsítéséről van szó, mégis komoly szerep hárul a Bizottságra, hogy a tagállamokban létező eltérő megoldásokat közös platformon egyesítse. Ráadásul az újonnan csatlakozott országoknak is bele kell tanulniuk ezen szabályok alkalmazásába.

A javaslat jelenlegi állapotában láthatóan még bizonyos finomításokra, módosításokra szorul, azonban összességében biztató az ezzel kapcsolatos munka üteme.

Az egységesítésre irányuló törekvések annak jegyében születnek, hogy biztosítsák: egy jogi helyzet ugyanazon jog alapján kerüljön értékelésre, az ügyben határozó bíróságtól és az érintett tagállamtól függetlenül. Így hozzájáruljanak egy valódi, a jog érvényesülésén alapuló európai térség létrehozásához.

A magánjog közösségi szinten való egységesítése jelenleg is zajló folyamat, amelynek elért eredményeit a jövőben meg kell őrizni a közösségi jog átláthatósága és a hatékony működés biztosítása érdekében.

¹ Dr. Váradi Szilvia, Szegedi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar, Nemzetközi Jogi és Európa-jogi Tanszék, II. éves nappali tagozatos PhD hallgató, témavezető: Prof. Dr. Bodnár László tanszékvezető, egyetemi tanár.

² A polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a bírósági határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló Brüsszeli Egyezményt 1968. szeptember 27-én írták alá, 1973-ban lépett hatályba. Lásd: HL L 299., 1972.12.31., 32—42., a később egységesített változat: HL L C 027 , 1998.01.26., 0001 – 0027.

³ Egyezmény a szerződéses kötelezettségekre alkalmazandó jogról. HL C 27., 1998.1.26., 36.

⁴ Magyarország 2005. április 14-én írta alá az egyezményt, a 2006. évi XXVIII. törvénnyel hirdették ki.

⁵ Lásd ehhez különösen: Dieter Martiny: *Europäisches Internationales Vertragsrecht – Erosion der Römischen Konvention?*, 1. Zeitschrift für Europäisches Privatrecht, ZEuP, 1997, 107., Burián László: Az Európai Közösségek Egyezménye a Szerződéses Kötelmekre Alkalmazandó Jogról. in: *Európai jogi Tanulmányok* 1. Szerk.: Mádl Ferenc, Budapest, 1993., 75-86.

⁶ Ilyen volt többek között az 1991-ben munkálkodó Nemzetközi Magánjog Európai Csoportja, illetve a GROTIUS CIVIL 2000 program, amelynek keretében a Trier-i Európai Jogakadémia kapott közösségi támogatást a Római Egyezményhez kapcsolódó adatbázisa.

⁷ Az Amszterdami Szerződés jelentős hatással volt a bel- és igazságügyi együttműködés közösségiesítésére. A menekültügyi és bevándorlási politikát, a külső és belső határellenőrzést, valamint az igazságügyi együttműködést polgári jogi ügyekben áttemelték az Unió három pillére közül a harmadikból az elsőbe. A Schengeni Egyezményt beemelték az EU intézményi keretébe. A harmadik pillér fennmaradó részében, pedig megerősítették a rendőri és bünyügyi együttműködést. Ezért innentől kezdve a III. pillér megnevezése: Büntetőügyekben folytatott igazságügyi és rendőri együttműködés.

⁸ HL C 19. 1999.1.23. „Action plan of the Council and the Commission on how best to implement the provisions of the Treaty of Amsterdam on an area of freedom, security and justice”, 1.

⁹ HL C 12. 2001.1.15., 8.

¹⁰ A Tanács 2000. december 22-i 44/2001/EK rendelete, HL L C 12. 2001. 01.16., 1.

¹¹ „Green paper on the conversion of the Rome Convention of 1980 on the law applicable to contractual obligations into a Community instrument and its modernisation”, COM/2002/0654, Brussels 2003.1.14

¹² A Zöld Könyv megállapítja, hogy a nemzetközi magánjog területén közösségi szinten már csak a Római Egyezmény maradt az egyetlen, amely nemzetközi egyezmény formájában létezik. Hangsúlyozza, hogy a

Brüsszel I. rendelet, a tervezett Róma II. rendelet –amely szerződésen kívüli kötelmekre alkalmazandó jogra vonatkozna – és a Róma I. rendelet együttesen hatékony eszközszerként funkcionálhatna.

¹³ Ezeket lásd itt:

http://ec.europa.eu/justice_home/news/consulting_public/rome_i/news_summary_rome1_en.htm

¹⁴ Elnökségi következtetések – Brüsszel, 2004. november 4–5., Hágai Program „A szabadság, a biztonság és a jog érvényesülésének erősítése az Európai Unióban”, 3.4.2 pont.

¹⁵ Ennek a folyamatnak a részét képezi az ún. Róma II. rendelet megalkotása is, amely a szerződésen kívüli kötelmi viszonyokra alkalmazandó jogról szól. Ez a rendelet a fennmaradó kötelmi viszonyokra kiterjedően szándékozik egységesíteni a tagállamok kollíziós magánjogát. A Bizottság 2003. július 22-én terjesztette a Tanács és a Parlament elé az erre irányuló tervezetet.

¹⁶ COM/2005/0650.

¹⁷ Lásd a rendelet-tervezet 3. cikkét.

¹⁸ Joined cases C-369/96 and C-376/96 1999. november 23 in European Court reports 1999, I-08453. Criminal proceedings against Jean-Claude Arblade and Arblade & Fils SARL (C-369/96) and Bernard Leloup, Serge Leloup and Sofrage SARL (C-376/96).

¹⁹ Lásd: Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye COM (2005) 650 - 2005/0261 (COD), 2006. szeptember 22. Brüsszel.

²⁰ Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye i. m.